

DOI 10.36074/logos-21.06.2024.008

МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ: АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО ДОСВІДУ

Штанцель Сергій Едуардович¹

1. кандидат технічних наук,
кафедра публічного адміністрування
ПАТ "Вищий навчальний заклад
"Міжрегіональна академія управління персоналом", УКРАЇНА
ORCID ID: 0009-0006-8286-1040

Науковцями галузі публічного управління виокремлено такі концептуальні моделі публічного управління: мережеве управління, відкритий уряд, електронне врядування, антикризовий державний менеджмент, належне врядування, новий публічний менеджмент [2; 9]. Особливістю цих моделей є їх побудова на основі принципів та підходів до управління, які використовуються в приватному секторі, тим самим забезпечуючи якість, результативність та ефективність в роботі державної служби та її структур.

В Україні сформовано нову модель публічного управління для забезпечення фінансової безпеки (боргової, бюджетної, банківської та безпеки небанківського фінансового сектору, грошово-кредитна та валютна [5]), яка відповідає наявним загрозам у цій сфері врядування. Особливостями такої моделі є:

1) налагодження та покращення процесів взаємодії органів державної влади на різних інституційних рівнях та за різними видами фінансової безпеки. Наприклад, діяльність Держфінмоніторингу та Бюро економічної безпеки, БЕБ, їх взаємодія з Національним банком України щодо інформаційного обміну; створення робочої групи при Раді з фінансової стабільності НБУ для розробки механізмів співпраці та координації дій із сприяння фінансовій стабільності в Україні, підготовки рекомендації усунення системних ризиків фінансовій системі; відповідно законодавству [4] Бюро економічної безпеки України взаємодіє з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, правоохоронними органами та іншими особами, а саме з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку для

섹션 5.

MANAGEMENT, PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

забезпечення доступу до її автоматизованих інформаційних, довідкових систем, банків (баз) даних та реєстрів.

2) використання аналітично-інформаційних систем в їх роботі: Держфінмоніторинг використовую єдину інформаційну систему, БЕБ – аналітично-інформаційну систему, інформаційно-аналітична діяльність з використанням технологій проводиться Радою з фінансової стабільності [1; 3; 7].

3) активна співпраця з міжнародними партнерами в сфері забезпечення фінансової безпеки як складової економічної безпеки держави (зокрема, в сфері протидії відмиванню доходів).

На підставі дослідження основних умов та характерних рис функціонування моделі публічного управління фінансовою безпекою та діяльності різних органів державної влади в цій сфері за видами фінансової безпеки згрупуємо її принципово нові ознаки [1; 3-4; 7-8]:

1) залучення органів місцевого самоврядування до процесів управлінської діяльності органів державної влади із забезпечення фінансової безпеки та захисту фінансових інтересів держави. Зокрема, найбільше ця особливість простежуються у підсистемі бюджетної безпеки держави у зв'язку з фіскальною децентралізацією, посиленням фінансової спроможності суб'єктів муніципального управління, що сприяє стабільності доходів місцевих бюджетів та більш ефективному їх розподілі;

2) зміна цілей, принципів та підходів для побудови більш ефективної моделі публічного управління, яка відповідатиме сучасним викликам, ризикам та загрозам фінансовим інтересам держави. Серед прикладів впровадження нових підходів в державному управлінні – ризик-орієнтований підхід Бюро економічної безпеки, що ґрунтується на аналітичній діяльності та використання інноваційних технологій виявлення та оцінки ризиків фінансовій безпеці. Також діяльність БЕБ, в тому числі із захисту фінансових інтересів держави, базується на принципах відкритості, прозорості, взаємодії, законності та верховенства права, неупередженості та інших [1];

3) розвиток міжнародної співпраці та співробітництва з компетентними органами інших держав, міжнародними, міжурядовими організаціями у сфері забезпечення фінансової безпеки [1; 3; 7].

До суб'єктів публічного управління у відповідній сфері належать:

1) Бюро економічної безпеки як ефективний незалежний орган, відповідальний за економічну безпеку, в тому числі за захист фінансових інтересів держави відповідає за виконання таких функцій виявлення зон ризиків фінансовій безпеці, оцінка ризиків та загроз, забезпечення власне економічної безпеки, в тому числі фінансової, збирання інформації про правопорушення, які негативно позначаються на фінансовій безпеці тощо [1; 4];

2) Державна служба фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг – це орган, уповноважений державою на виконання функцій відділу фінансової розвідки адміністративного типу [3]), Держфінмоніторинг створено у складі Міністерства фінансів у 2002 році, за яким закріплено статус Державного департаменту фінмоніторингу. З 2005 року статус Держфінмоніторинг змінено на центральний орган виконавчої влади, який координуються Кабінетом міністрів України. Державна служба фінансового моніторингу України з метою запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, передає Бюро економічної безпеки України інформацію, у тому числі узагальнені матеріали (додаткові узагальнені матеріали), в порядку, визначеному законом. Серед пріоритетів діяльності служби до 2026 року: проведення аналізу фінансових операцій, співпраця, взаємодія та інформаційний обмін з іншими розвідувальними, правоохоронними органами, удосконалення міжвідомчої взаємодії між органами державно влади та інші [3];

3) утворена в березні 2015 року при Національному банку України (як сучасній державній інституції) Рада з фінансової стабільності – міжвідомчий орган для дискусій наявних загроз фінансовій безпеці. Рада функціонує саме в цілях підтримки фінансової стабільності, виявлення її системних ризиків, загроз для нівелювання їх впливу на фінансову систему шляхом надання рекомендацій та пропозицій щодо впровадження потрібних для забезпечення фінансової стабільності заходів. Саме Рада з фінансової стабільності відповідає за грошово-кредитну, страхову, банківську безпеку як складові фінансової (наприклад, ухвалює Стратегію розвитку кредитування, розробила концепцію створення системи страхування воєнних ризиків в Україні, погодила концепцію нової стратегії фінансового сектору) [7].

Вказані інституції державного управління активно співпрацюють з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Фондом державного майна України, Антимонопольним комітетом України, органами державного фінансового контролю, митними та податковими органами, іншими державними органами. В цілому вказані суб'єкти реалізують державний нагляд та контроль за дотриманням юридичними, фізичними особами нормативно-правових вимог для протидії, запобігання фінансовим загрозам стабільного функціонування фінансової системи України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

[1] Бюро економічної безпеки: офіційний веб-сайт. Вилучено з: <https://esbu.gov.ua/pro-biuro/misiia-ta-stratehichni-napriamy>

섹션 5.

MANAGEMENT, PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

- [2] Гордон М. В., Оленцевич Н. В., Колісник І. О. (2018). Моделі публічного управління: порівняльний аналіз та пропозиції для України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. (3). Вилучено з: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1207>
- [3] Державна служба фінансового моніторингу: офіційний веб-сайт. Вилучено з: <https://fiu.gov.ua/pages/pro-sluzhbu/zagalni-vidomosti/pages/pro-sluzhbu/zagalni-vidomosti/pro-derzhfinmonitoring.html>
- [4] Про Бюро економічної безпеки України: Закон України № 1150-IX від 01.01.2024 (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 23, ст.197). Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>
- [5] Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України 29.10.2013 № 1277. Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
- [6] Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: Указ президента України 347/2021 від 11.08.2021. Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#top>
- [7] Рада з фінансової стабільності. Національний банк України: офіційний веб-сайт. Вилучено з: <https://bank.gov.ua/ua/stability/radafinstab>
- [8] Управління кримінального аналізу та фінансових розслідувань Національного антикорупційного бюро України. Вилучено з: <https://nabu.gov.ua/about-the-bureau/struktura-ta-kerivnitctvo/struktura/osnovni-funkciyi-strukturnyh-pidrozdiliv/upravlinnya-analytyky-ta-obrobky-informaciyi/>
- [9] Швець К.А. (2022). Сучасні моделі публічного управління. *Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень*. 354-357